

Romanul Balzacian - Enigma Otiliei de George Calinescu

Romanul este specia genului epic, de intindere mare, cu continut complex, angajand multe personaje. De obicei este structurat pe mai multe planuri, remarcandu-se mobilitatea in timp si spatiu, mai multe conflicte: interioare si exterioare, romanul dand astfel o imagine cuprinzatoare asupra vietii, reinviind o intreaga lume, fresca a acelui timp.

Intr-un fragment de jurnal, Calinescu nota decesul sotilor Popescu in urma caruia un frate, Bica Simion, a invadat cu numerosii lui copii dibuind banii si luand lacom din ei. "Un roman despre nulitatea lor ar fi interesant - Calinescu."

Imaginea Otiliei se fixase intr-un moment din copilarie - o ruda indepartata care s-a transformat intr-o proiectie ideala a imaginii feminine.

Romanul depaseste realismul clasic asimiland experientele romanului modern al secolului XX elemente eseistice, lirice, relativizarea imaginii. Aparut in 1938, e un roman citadin, care cuprinde o bogata galerie de tipuri umane - caractere remarcate de o trasatura dominanta.

Metoda e balzaciana prin tehnici narative, fixarea caracterelor in timp si spatiu, descrierea amanuntita a cadrului fizic al actiunii cu atentie catre arhitectura cladirilor, interioare, vestimentatie.

Tema romanului e viata burgheziei bucurestene la inceputul secolului XX, observandu-se motive: paternitatea, mostenirea, formarea tanarului Felix, martor si actor in roman, -motivul romantic al orfanului. Calinescu a definit tema monografia unei familii bucurestene, in Adevarul literar si artistic. Titlul a fost in intentia autorului Parintii Otiliei, ambele justificabile prin continutul epic. Primul ilustreaza motivul balzacian al paternitatii, iar al doilea sugereaza imprevizibilul eroinei (Enigma Otiliei), comportamentul ei derutant, uneori absurd care il uimeste mai ales pe adolescentul Felix. Conflictul se bazeaza pe relatiile a doua familii inrudite, romanul fiind construit pe doua planuri narative ce fuzioneaza: 1. destinul tanarului Sima, care inainte de a-si face o cariera parcurge o experienta de dragoste; 2. istoria mostenirii averii lui

-Costache Giurgiuveanu.-

Calinescu opteaza pentru tehnica balzaciana in consens cu orientarea sa fundamental clasicista. Romanul ilustreaza afirmatia autorului ca numai orientarea spre o analiza caracterologica si spre o umanitate canonica duce la adevarata creatie in roman.

Romanul debuteaza cu fixarea exacta (element balzacian) in timp si spatiu, la inceputul lui iulie 1909, cand Felix vine de la Iasi la Bucuresti in strada Antim unde locuieste unchiul sau Costache. Balzaciana e si meticulozitatea descrierii strazilor si a arhitecturii cladirilor si decorului interior. Personajul e descris minutios aratand cum e imbracat, cum se misca, particularitati de mimica si de limbaj. Calitatea de narator omniscient ii ingaduie sa stie totul despre toate personajele si emite aprecieri.

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari
<http://referatenoi.ro>

Ca elemente moderne: se observa ambiguitatea personajelor, autorul realizand psihologii enigmatice cu manifestari contradictorii, derutante (Otilia si Pascalopol); interesul pentru procese psihice ca alienarea, senilitatea (Simion Tulea), pentru studiul consecintelor ereditatii (Titisor); introducerea unor secvente specifice dramaticului in structura narativa. Modalitatile de caracterizare a personajului sunt completate cu inovatii. Romancierul noteaza aspecte obiective ale comportamentului, iara a cunoaste gandurile, aceasta modalitate - comportamentism -conduce catre tehnica moderna a reflectarii poliedrice, a relativizarii imaginilor prin reflectarea lor in mai multe oglinzi cu unghiuri variate (tehnica oglinzilor paralele).

Se remarca si romantismul: transfigurarea realitatii prin proiectarea ei in planul fantasticului. Baraganul e proiectat grandios pe un fundal fabulos. Iubirea dintre Felix si Otilia. Evolutia personajului Felix; motivul orfanului. Antiteza.

Elemente realiste: evidentiate prin tema si personaje - tipuri umane specifice locului si timpului.

Elemente clasice: trasatura de caracter dominanta la anumite personaje si simetria romanului, avaritia, parvenitismul.

Romanul nu are un fir epic propriu-zis, actiunea fiind urmarita pe cele doua planuri ce interfereaza. Casa din strada Antim, veche, paraginuta, cu ornamente ieftine si de prost gust, cu mobila veche si cu scari care scartaie arata ca acolo locuieste un avar, e cadrul in care evolueaza o lume grotesca. Mucegaiul ce urca pe ziduri e si in sufletul locuitorilor. Felix si Otilia sunt termeni angelici de contrast. Camera Otiliei cu note muzicale imprastiate, panglici, oglinzi exprima gustul pentru frumos si varsta zglobiei si fermecatoarei fete. Casa lui Pascalopol cu tablouri de valoare, lucruri fine de bun gust arata omul bogat si rafinat.

In incipit, odata cu Felix, personaj-martor, ii cunoastem pe eroi in sufragerie la masa de joc. Cand Felix si-a anuntat sosirea prin schelalaitul metalic al clopotelului, auzind scartaitul scarii, isi imagineaza un om masiv si vede cu mirare un mititel adus putin de spate cu chelie de portelan, cu doi dinti ca niste aschii de os, clipind rar si moale. Replica: „Aici nu sta nimeni” arata spaima fata de orice intrus in care vede o amenintare. El nu e avarul pur (ca personajul lui Moliere) sau grotesc (Delavrancea), desi evolueaza intr-un registru grotesc. Inrudit cu Goseck si Shylock (din Shakespeare), e axul central, in jurul lui gravitand o intreaga lume, iar moartea sa stinge actiunea romanului.

Patima batranului pentru bani e atenuata de dragostea pentru "fe-fetita" mosului, un sentiment patera. E un fricos incapatanat, un zgarcit cu intentii generoase. Avaritia lui e mai mult o manie. In privinta Otiliei, are planuri mari, mereu amanate. Zgarcenia lui poate fi si o forma de rezistenta la lacomia mediului. El va cadea victima propriei suspiciuni devenind un personaj tragic.

De la micile ciupeli fata de Pascalopol si incarcarea socotelilor pentru intretinerea lui Felix pana la obtinerea unor castiguri din inchirieri, de la privatiuni de ordin personal pana la planul de a construi Otiliei o casa cu materiale ieftine de la demolari, toate arata avaritia. De asemenea, tinuta - ghete

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari
<http://referatenoi.ro>

de gumilastic, ciorapi grosi de lana, rosi,, plini de gauri, nadragi largi de stamba colorata, prinsi cu sfoara - arata acelasi lucru. Cand se imbolnaveste, aduce preot sa se sfinteasca, isi cumpara de la farmacie medicamente. El ezita mereu sa o infieze pe Otilia si din pricina structurii de avar, dar si de teama surorii sale Aglae. Dupa primul atac cerebral, ea impreuna cu clanul Tulea ocupa militareste casa pentru a nu se instraina ceva.

Cand Stanica descopera sub saltea banii ascunsi, batranul holba ochii, casca gura mare si urla plangator: "Ba-banii mei pu-pungasule!".

-Caracterizarea lui Felix-

Romanul se deschide cu intrarea lui Felix intr-o casa si intr-o lume necunoscuta si se incheie cu imaginea aceleiasi case (simetria - element traditional) pe care o contempla prin perspectiva eroziunii timpului. De la inceput apare portretul tanarului de 18 ani "fata juvenila si prelunga, aproape feminina din pricina suvitelor rnari de par... dar culoarea maslinie a obrazului si taietura elinica a nasului corectau printr-o nota voluntara intaia impresie."

Ambitosul tanar vrea sa urmeze medicina, sa devina o celebritate si se dedica studiului cu tenacitate. Dezinteresul cu care cei din jur ii privesc stradanile ii indarjesc decizia. indragostit de Otilia nu vede nici o piedica in calea acestei iubiri, dar comportamentul derutant al fetei, trecerea ei de la o stare la alta scapa rationamentului sau clar. Tot prin ochii lui Felix apare si descrierea grandioasa, romantica a Baraganului cand cei doi tineri sunt invitati la mosia lui Pascalopol. Stanica si Olimpia se casatoresc in fine, iar Relisor (Aurel) moare la 2 luni uitat singur in casa.

Dui pricina geloziei lui Felix, Otilia ii interzice vizitele mosierului, dar, dupa discutia acestuia cu Felix, totul reintra in normalitatea de dinainte.

Titi e insurat cu sila de fratii Anei Sohatchi si divorteaza la ordinul mamei.

Otilia pleaca la Paris cu Pascalopol, iar Stanica face cunostinta lui Felix cu Georgeta, intretinuta unui general. Simion e internat si abandonat de toti. Otilia si Pascalopol se intorc la fel de brusc cum au plecat. Dupa primul atac, mos Costache vrea sa ii dea lui Pascalopl banii pentru Otilia, dar amana; are un nou atac si e speriat de ochii ce pandesc. Otilia il ingrijeste cu devotament, dar Stanica, ramas cu el, ii ia banii si pleaca linistit, fara urma de regret pentru moartea pe care o pricinuisa,

Dupa noaptea casta (pura) a celor doi tineri, ea pleaca iar cu Pascalopol la Paris scriindu-i baiatului: "Cine a fost in stare de atata stapanire e capabil sa invinga o dragoste nepotrivita pentru marele lui viitor." El traieste o mare dezamagire, dar framantarile nu il abat de la studiu, esecul il maturizeaza.

Dupa razboi, devine profesor-universitar, specialist cunoscut si face o casatorie reusita, ajungand in cercurile cele mai inalte. intalnindu-l pe Pascalopol afla ca ii redase Otiliei libertatea si i-o arata intr-o fotografie in care nu o mai recunoaste pe fata de altadata: un aer de platitudine, de banalitate stingea totul.

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari
<http://referatenoi.ro>

intr-o duminica dimineata, eroul priveste casa din strada Antim si ii rasuna in urechi cuvintele, "Aici nu sta nimeni."

-Caracterizarea Otiliei-

Otilia este intruchiparea naturii contradictorii a sufletului feminin, o feminitate enigmatica, asociind farmec natural si seriozitate tulburatoare. "E eroina mea lirica, proiectia mea in afara, o imagine lunara si feminina, e fondul meu de ingenuitate si copilarie, oglinda mea de argint. Otilia c'est moi." E un personaj deosebit de complex, fascinant, dinamic, personaj modern, atat prin tehnicile de realizare, cat si prin problematica ei existentiala.

Otilia e vazuta pana in finalul deschis - alt element al modernitatii - de fiecare personaj intr-un anumit fel.

Perspectivismul pune in relatie eroina cu individualitatea, proprie fiecarui personaj. Pentru mos Costache e "fe-fetita" mosului, Felix o vede o fata superioara pe care "nu pot sa o inteleg." Pentru Pascalopol e femeie in devenire pe care o cunoaste de mica si ii place sa o rase. El nu discerne ce e patern si ce e viril in dragostea pentru ea. In final, marturiseste: "a fost o fata delicioasa, dar ciudata, pentru mine a fost o enigma." Pentru Stanica "e desteapta fata, stie ce vrea!" Azi ii recunoaste spiritul poetic, iar pentru Aglae e o stricata, buna sa se distreze baietii de familie. Otilia traieste asa cum canta la pian: navalnic, neconventional Felix o vede prima data cu capul prelung si tanar incadrat de bucle blonde cazand pana la umeri. Capabila de emotii puternice, plina de neastampar ca la mosia din Baragan. E copilaroasa si matura, frivola doar in aparenta "Bogatia nu e totul, tata e foarte bogat si mama a murit de suparare," spunea ea. Ea isi da seama ca ar fi o povara pentru ascensiunea in cariera la care Felix tine asa de mult, iar finalul arata justetea judecatii ei. El face o casatorie stralucita, iar ea traieste cu cei 5-6 ani ramasi.

-Caracterizarea Aglaei-

Aglae e un personaj care starneste un dezgust total. E o femeie cam de 50 de ani, imbracata pretentios, cu parul negru pieptanat bine intr-o coafura japoneza, fata galbicioasa, buze subtiri, nas incovoiat, obraji brazdati de cute adanci, ochi bulbucati, glas artagos. Sleita sufleteste, improasca peste tot venin. Scopul vietii ei e mostenirea averii fratelui pe care il domina autoritara. Marginita, desconsidera orice preocupare intelectuala. Cand mos Costache se imbolnaveste, se instaleaza in casa supraveghind cu strasnicie sa nu se instraineze ceva. Are insinuari dezgustatoare: "Sa adopte Costache pe Otilia? Niciodata cat traiesc eu! L-a ametit stricata aia. Cine stie ce o fi intre ei?"

Weissman o caracterizeaza perfect: baba absoluta, fara cusur in rau, odioasa si meschina, are un singur scop: capatuirea copiilor sai, si l ridicola prin inutilitatea actiunilor sale. Ea sfarseste prin a mosteni o casa ruinata, inselata de ginerele sau, iar toti copiii esueaza.

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari
<http://referatenoi.ro>

-Caracterizarea lui Stanica Ratiu-

Stanica Ratiu are un rol activ in desfasurarea epica. El e tipul parvenitului pe linia Dinu Paturica din romanul Ciocoi vechi si noi de Nicolae Filimon si Tanase Scatiu din Ciclul Comanastenilor de Dului Zamfirescu. Un arivist si un tartuff (Iacom), dornic de a se imbogati prin orice mijloace. Perseverent in atingerea scopului urmarit, nu are scrupule, are tupeu, e impostor, grobian (badaran), dar adopta si maniere distinse.

Caracterizat direct ca un barbat cu sanatate agresiva, par mare, negru foarte cret, cu mustata, are infatisarea unui om de lume. Avocat fara procese, lipsit, practic, de orice mijloace de trai, s-a casatorit cu Olimpia sperand in zestre. Vorbeste declamator, sonor, arma sa de baza fiind fluxul verbal, tine mereu discursuri despre societate, religie si mai ales despre familie.

El se autocaracterizeaza: "He he, Stanica e profund." Cinic, nu are remuscari provocand moartea lui mos Costache cand ii smulge banii de sub saltea. O paraseste pe Olimpia, motivand ca nu i-a dat un "copil viabil", se insoara cu Georgeta si se realizeaza social.

-Caracterizarea lui Pascalopol-

Pascalopol e introdus in scena prin acelasi personaj-martor, Felix, trasandu-i de la inceput principalele linii ale portretului. "Era un om cam de vro 50 de ani, oarecum voluminos, carnos la fata si rumen ca un negustor, inasa elegant prin finetea pielii si taietura englezeasca a mustatii carunte." Are lant gros de aur, haine de stofa fina, parfum discret. Om de lume, el este pentru Otilia un barbat sic, dar singur saracul. El locuieste intr-o casa mobilata cu mult gust pe calea Victoriei, canta la flaut, facuse cativa ani de litere in Germania si drept in Franta, dar renuntase la studii, murindu-i tatal si fiind nevoit sa se ingrijeasca de mama sa si de mosie. Fusesse casatorit cu o femeie foarte frumoasa, de care se despartise sau ramasese vaduv. Nerealizat pe aceste planuri, se considera neimplinit, ratat, vrea sa fie util si, spre a-si umple golul existentei, suporta atmosfera din casa lui mos Costache pentru a fi in preajma Otiliei.

Bun, generos, delicat, el isi ingaduie lux si rafinement si s-a obisnuit sa-i satisfaca fetei toate capriciile, bucurandu-se de bucuria ei si se gandeste la viitorul ei. Ea il pretuieste si se poarta afectuos: "Daca un tanar ar avea bunatatea si rabdarea lui Pascalopol, l-as iubi"

El marturiseste cinstii lui Felix ca nu stie ce este patern si ce este viril in dragostea pentru ea.

Se lasa inselat la carti, suporta rautatile Aglaei, ii plateste lui Felix taxele la facultate, iar Otilia se simte bine langa acest barbat matur, in stare sa o ocroteasca. "Am nevoie de domnisoara Otilia, e unicul meu vit sentimental... raman totdeauna nepretuit prieten si parinte."

Comportamentul, gesturile caracterizeaza in direct omul bogat, elegant, cu gusturi fine, nobil. In relatia cu celelalte personaje vadeste amabilitate, echilibru, se arata plin de tact, rabdator si fata de capriciile Otiliei ca in scenele de la mosie, si fata de toti ceilalti. Are deplin discernamant, vede limpede avaritia lui Costache, ipocrizia lui Stanica, rautatea Aglaei, ramanand mereu discret si

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari
<http://referatenoi.ro>

generos. Un ultim gest nobil e redarea libertatii Otiliei atunci cand isi da seama ca se plictiseste, lasand-o sa-si traiasca tinereata.

In final, de nerecunoscut, imbatranit, uscat la fata, dar tot elegant, ii arata fotografia Otiliei lui Felix, spunandu-i ca ii declarase ca l-ar fi inselat daca ar fi stiut ca tanarul sufera, dar nu a facut-o adauga cu nostalgie, pastrand fetei aceeasi afectiune adanca, dar considerand-o tot o enigma. Nu doar faptul ca e bogat observa Otilia la el, ci toata acea bogatie sufleteasca de care avea nevoie.

Personajele sunt numeroase si puternic individualizate. Pascalopol cu numele sau, avand rezonanta greceasca: Leunida Pascalopol, lasand un parfum de eleganta masculina, fizica si sufleteasca.

Simion Tulea este sensibil, apatic, melancolic sau agitat. Se crede Iisus reinviat. Evolueaza spre nebunie si e uitat intr-un spital de nebuni.

-Titisor-

este un natang redus mintal, cu stari de apatie ereditare, tulburat erotic, se leagana, copiaza ilustrate, asculta fanfara in Cismigiu.

Aurica este tipul fetei batrane, in permanenta cautare de pretendent.